

Netrpezlivé čakanie na divadlo zastaví v Košiciach Netrpezlivosť srdca

Päť mesiacov bez divákov v hľadisku a bez živých predstavení skončí v Štátnom divadle Košice v piatok 14. mája prvou tohtoročnou živou premiérou. Činoherný súbor uvedie na Malej scéne ŠDKE dramatizáciu románu rakúskeho spisovateľa Stefana Zweiga *Netrpezlivosť srdca*, ktorú pripravila a s hercami aj inscenovala režisérka Júlia Rázusová.

Zweigova tvorba sa spája s prvou polovicou 20. storočia a jeho tvorbu výrazne poznačila psychoanalýza. „Za príbehom chromého dievčaťa, ktoré sa nešťastne zamiluje do dôstojníka pri jazdeckom pluku, odкрýva Zweig silné myšlienky, ktoré sa točia okolo súcitu. Súcit, ktorý psychologicky Zweig analyzuje ako nejakú emóciu, či motiváciu, ktorá núti človeka konať. Zvládať emócie je silná téma. Súcit, ktorý Zweig delí na tvorivý a ten zjednodušene povedané ničiaci, je kategória, s ktorou sa stretáva každý z nás. Nevieme, či niečo konáme zo súcitu alebo preto, lebo to urobiť chceme. Hranice našej vôle, nášho rozhodovania sa, sú ovplyvnené tým, či niečo robíme kvôli iným, alebo preto, lebo sa obávame reakcie vonkajšieho prostredia. Alebo niečo neurobíme práve preto, lebo si myslíme, že nie sme dosť silní, aby sme to zvládli,“ hovorí režisérka Júlia Rázusová o príbehu, ktorý sa odohráva na začiatku prvej svetovej vojny a je podľa nej akýmsi „zrkadlením súcitu“. Vychádza z toho, čo o súcite v románe hovorí autor. „Existuje dvojaký súcit. Jeden slabošský a sentimentálny, ktorý je vlastne iba netrpezlivosťou srdca, aby sa čo najrýchlejšie zbavilo trápneho dojatia nad cudzím nešťastím (...), súcit, ktorý vôbec nie je spolucítením, ale iba inštinktívnu obranou vlastnej duše pred vlastným utrpením. A druhý – jedine ten má zmysel – nesentimentálny, ale tvorivý súcit, ktorý vie, čo chce, a je rozhodnutý trpezlivo a účasne vydržať všetko až do svojich posledných síl, ba i nad ne,“ napísal Zweig.

Nová inscenácia je špecifická aj pre hercov, vďaka výrazným pohybovým prvkom, ktoré do nej realizačný tím zapracoval a pri príprave ktorých im dal poriadne zabráť choreograf a riaditeľ baletu ŠDKE Andrej Petrovič. Svoje o tom vie najmä Alena Ďuránová, ktorá stvárňuje titulnú postavu Edity a priznáva, že je to úplne iná postava v porovnaní s tými, aké doteraz na javisku košického divadla hrala. „Už len holý fakt, že je to žena, ktorá po nehode nechodí, ktorá je od rána do večera zatvorená sama doma a sama bojuje so svojim fyzickým a tým pádom aj psychickým hendikepom. Toto predstavenie je pre mňa mimoriadne fyzicky náročné. Zvolili sme veľmi ťažký spôsob a variant pohybu a fyzického prejavu,“ hovorí Alena Ďuránová. Náročné bolo podľa jej slov aj dostať sa do človeka, ktorý veľmi túži milovať a veľmi túži žiť, lebo je veľmi silnou a živočíšnou osobou s veľkou energiou. „Je to žena, ktorá túži byť milovaná, nakoniec sa aj zamiluje. Ukazuje, čo dokážu s človekom urobiť netrpezlivosť srdca a súcit a ako sa na ich základe dokáže človek sám oklamať a uveriť tomu, že sa to dokáže zlepšiť. Vo viere v nejakú lepšiu budúcnosť. To je to ťažké, čo v sebe nesie,“ približuje Alena Ďuránová vnútorný svet svojej postavy.

Fyzickú náročnosť potvrdzuje aj Tomáš Diro, podľa ktorého čaká divákov veľmi zaujímavé predstavenie. Pre neho samotného je postava Toniho podstatne väčšou a výraznejšou postavou oproti jeho predchádzajúcim. „Je to spôsobené aj tým pohybom, ktorý je často až v rovnováhe s textom. Je to riadna makačka, ale myslím si, že diváci sa majú na čo tešiť,“ myslí si Tomáš Diro. Zweig svoj román situoval do obdobia tesne pred prvou svetovou vojnou, napísal ho pred druhou, napriek tomu je v ňom podľa Tomáša Dira množstvo odkazov aj pre súčasnosť. „Je toho veľmi veľa. Spomeniem možno jeden, ktorý nie je určite hlavným, ale mne sa veľmi páčil. Čo boli v tej dobe muži ochotní urobiť, ak niekoho sklamali. Tam to išlo až do toho, že ak som niekoho urazil, tak prišla guľka do hlavy,“ dodáva Tomáš Diro.

Okrem režisérky Júlie Rázusovej a choreografa Andreja Petroviča patrili do inscenačného tímu aj dramaturgička Miriam Kičiňová, scénografka Diana Strauszová, kostýmová výtvarníčka Laura Štorcelová, o hudbu do predstavenia sa postaral Jonatán Pastirčák a svetelný dizajn pripravil Ján Ptačin. V ďalších postavách divácividia hosťujúceho Attilu Bocsárszkeho a domácich hercov Líviu Michalčík Dujavová, Stanislava Pitoňáka a Martina Stolára.